

**REPRESENTASI PEREMPUAN DALAM SAMPUL
MAJALAH BRIGITTE EDISI *OHNE MODELS***

*Mencerdaskan &
Memartabatkan Bangsa*

**Tri Astuti Ismi H
2615152116**

Skripsi yang diajukan kepada Universitas Negeri Jakarta untuk memenuhi salah satu persyaratan dalam memperoleh gelar Sarjana Pendidikan.

**PROGRAM STUDI PENDIDIKAN BAHASA JERMAN
FAKULTAS BAHASA DAN SENI
UNIVERSITAS NEGERI JAKARTA
2021**

ABSTRAK

TRI ASTUTI ISMI HIDAYATI. Representasi Perempuan dalam Sampul Majalah Brigitte Edisi *Ohne Model*. Skripsi. Program Studi Pendidikan Bahasa Jerman. Fakultas Bahasa dan Seni. Universitas Negeri Jakarta. Agustus 2021.

Penelitian ini bertujuan untuk menganalisis Representasi Perempuan dalam Sampul Majalah Brigitte Edisi *Ohne Model*. Metode penelitian yang digunakan adalah penelitian kualitatif deskriptif dengan teknik studi pustaka. Sumber data pada penelitian ini adalah 9 sampul majalah Brigitte edisi *ohne Models* terfavorit pilihan pembaca. Data yang diambil dari sumber data berupa 9 gambar yang disebut sebagai *main Image* dan juga 9 teks yang disebut *main cover line* yang ada pada sampul majalah Brigitte edisi *ohne Models*.

Data visual dianalisis dengan teori analisis gambar oleh Kress dan Leeuwen. Pada prosesnya data dianalisis menjadi 3 tahap, yaitu data dianalisis berdasarkan makna representasinya, makna interaksinya serta makna komposisinya. Data tekstual dianalisis dengan teori analisis makna denotasi dan makna konotasi. Kedua hasil analisis data visual dan data tekstual disimpulkan untuk melihat representasi perempuan pada sampul.

Hasil penelitian menunjukkan representasi perempuan yang muncul pada kesembilan sampul adalah perempuan yang atraktif, kreatif, aktif, perempuan yang percaya diri dengan penampilannya, perempuan yang bisa menjaga penampilannya dan juga berpendidikan, perempuan yang melakukan pekerjaan yang selama ini didominasi oleh laki-laki, perempuan yang ideal dan sesuai dengan standar kecantikan media yaitu langsing, muda dan atraktif, perempuan yang kebahagiaannya tidak hanya berpusat pada penampilan dan kecantikan semata, perempuan yang berani melawan arus dan juga mempunyai rasa percaya diri tinggi, perempuan yang aktif dan bisa menjalankan perannya sebagai Ibu dan juga sebagai wanita karir, perempuan yang stylish dan bisa menempatkan diri sesuai dengan situasi yang ada dan sosok perempuan yang mempunyai tekad dan juga memiliki keinginan belajar yang tinggi.

Melalui penelitian ini dapat diketahui bahwa standar kecantikan yang diciptakan media memang ada dan nyata. Meskipun demikian majalah Brigitte pada edisi *ohne Models* tersebut tidak hanya menonjolkan unsur tersebut, namun juga peranan yang dimiliki oleh perempuan. Penelitian ini menunjukkan bahwa saat ini perempuan mampu mengambil peranan yang lebih luas lagi dalam sosial.

Kata kunci : *Representasi Perempuan, Sampul Majalah, Brigitte, Analisis Gambar dan Teks*

LEMBAR PENGESAHAN

Skripsi ini diajukan oleh:

Nama : Tri Astuti Ismi Hidayati
No. Reg : 2615152116
Program Studi : Pendidikan Bahasa Jerman
Fakultas : Bahasa dan Seni
Judul Skripsi : Representasi Perempuan dalam Sampul Majalah Brigitte Edisi
Ohne Models

Telah berhasil dipertahankan dihadapan Dewan Penguji dan diterima sebagai bagian persyaratan yang diperlukan untuk memperoleh gelar Sarjana pada Fakultas Bahasa dan Seni Universitas Negeri Jakarta

DEWAN PENGUJI

Pembimbing I

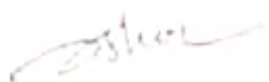
Dra. Erna Triswantini, M.Pd
NIP 196201261990032001

Ketua Penguji

Dr. Ellychristina.D.Hutubessy, M.Pd
NIP 196112231986032002

Penguji Ahli

Muhammad Nur Ashar Asnur, S.Pd. M.Hum
NIP 198909052019031011

Jakarta, 16 Agustus 2021
Dekan

Dr. Liliana Muliastuti, M.Pd.
NIP 196805291992032001

LEMBAR PERNYATAAN

Yang bertanda tangan di bawah ini

Nama : Tri Astuti Ismi H
No. Reg. : 2615152116
Program Studi : Pendidikan Bahasa Jerman
Jurusan : Bahasa Jerman
Fakultas : Bahasa dan Seni
Judul Skripsi : Representasi Perempuan dalam sampul majalah Brigitte edisi
"ohne Models"

Menyatakan bahwa benar skripsi ini adalah hasil karya saya sendiri. Apabila saya mengutip dari karya orang lain, maka saya mencantumkan sumbernya sesuai dengan ketentuan yang berlaku. Saya bersedia menerima sanksi dari Fakultas Bahasa dan Seni Universitas Negeri Jakarta, apabila terbukti saya melakukan tindakan plagiat.

Demikian saya buat pernyataan ini dengan sebenarnya.

Jakarta, 16 Agustus 2021

Tri Astuti Ismi H

No.Reg 2615152116

KEMENTERIAN PENDIDIKAN DAN KEBUDAYAAN
UNIVERSITAS NEGERI JAKARTA
UPT PERPUSTAKAAN

Jalan Rawamangun Muka Jakarta 13220
Telepon/Faksimili: 021-4894221
Laman: lib.unj.ac.id

**LEMBAR PERNYATAAN PERSETUJUAN PUBLIKASI
KARYA ILMIAH UNTUK KEPENTINGAN AKADEMIS**

Sebagai sivitas akademika Universitas Negeri Jakarta, yang bertanda tangan di bawah ini, saya:

Nama : Tri Astuti Ismi Hidayati
NIM : 2615152116
Fakultas/Prodi : FBS/ Pendidikan Bahasa Jerman
Alamat email : triasiustismihidayati@gmail.com

Demi pengembangan ilmu pengetahuan, menyetujui untuk memberikan kepada UPT Perpustakaan Universitas Negeri Jakarta, Hak Bebas Royalti Non-Eksklusif atas karya ilmiah:

Skripsi Tesis Disertasi Lain-lain (.....)

yang berjudul :

Representasi Perempuan dalam Sampul Majalah Brigitte Edisi Ohne Models

Dengan Hak Bebas Royalti Non-Eksklusif ini UPT Perpustakaan Universitas Negeri Jakarta berhak menyimpan, mengalihmediakan, mengelolanya dalam bentuk pangkalan data (*database*), mendistribusikannya, dan menampilkan/mempublikasikannya di internet atau media lain secara *fulltext* untuk kepentingan akademis tanpa perlu meminta ijin dari saya selama tetap mencantumkan nama saya sebagai penulis/pencipta dan atau penerbit yang bersangkutan.

Saya bersedia untuk menanggung secara pribadi, tanpa melibatkan pihak Perpustakaan Universitas Negeri Jakarta, segala bentuk tuntutan hukum yang timbul atas pelanggaran Hak Cipta dalam karya ilmiah saya ini.

Demikian pernyataan ini saya buat dengan sebenarnya.

Jakarta 31 Agustus 2021

Penulis

(Tri Astuti Ismi Hidayati)
nama dan tanda tangan

ZUSAMMENFASSUNG

Tri Astuti Ismi H. Die Darstellung der Frauen auf der Titelseite der Ausgabe ohne Models des Brigitte Magazins. Eine wissenschaftliche Abschlussarbeit zur Erlangung des Titels Sarjana Pendidikan. Deutschabteilung der Sprach- und Kunstfakultät der Universitas Negeri Jakarta. Januar 2021.

Die vorliegende Arbeit beschäftigt sich mit der Darstellung der Frauen.

Darstellung ist die Produktion der Bedeutung der Begriffe in unserem Verstand durch Sprache. Die Sprache ermöglicht uns als Menschen, miteinander zu kommunizieren und sich zu verstehen. Beispielweise ist das Wort „Frau“ aus diesem Begriff bezogen : eine Person, die menstruiert, schwanger ist und ein Kind zur Welt bringen kann. Aber Begriff der Frauen in den Medien, insbesondere in Zeitschriften, hat eine umfassende Bedeutung, da es nicht nur an ihre körperlichen Eigenschaften gebunden ist, sondern auch an ihre Rolle in der Gesellschaft.

Es lässt sich anhand der Ergebnisse von manchen Untersuchungen erkennen, dass es eine Unstimmigkeit zwischen der Darstellung von Frauen in den Medien und in der Realität gibt. Dies wirkt sich sowohl auf die Leser als auch auf die Zuschauer negativ aus. Eine Untersuchung darüber zeigt uns, dass die Enthüllung den Frauenmagazinen gegenüber ihren Lesern in erheblichem Maße Selbstzufriedenheit verbunden ist. Selbstzufriedenheit ergibt sich aus einer unrealistischen Darstellung der Frauen in Medien.

Die Zeitschrift besteht aus 4 Teilen, nämlich dem Deckblatt, der Titelseite, dem Inhalt der Zeitschrift und der Rückseite. Die Titelseite ist der wichtigste Teil einer Zeitschrift in Bezug auf Platzierung und Funktion. Auf einer Titelseite gibt es zwei wichtige Elemente, nämlich das Hauptbild und die Haupt-Coverline aufgrund ihrer Position und Größe. Bei richtiger Anordnung können diese beiden Elemente die Aussage einer Zeitschrift enthüllen.

Brigitte ist eines der größten Frauenmagazine von Deutschland. Im Jahr 2010 kam eine Sonderausgabe mit dem Titel „ohne Models“ heraus. Brigitte versucht aufzuhören, unrealistische Darstellungen von Frauen abzubilden. In dieser Ausgabe werden Frauen, die keine Models sind, gewählt. Brigitte möchte eine weibliche Figur

so natürlich wie möglich darstellen, ob sie eine Studentin, eine Fußballspielerin, eine Polizistin oder eine Chefin ist, ohne die bestehenden Standards zu befolgen.

Fokus der Forschung ist die Darstellung der Frauen. Subfokus dieser Forschung ist die Darstellung der Frauen auf der Titelseite der Ausgabe „ohne Models“ des Brigitte Magazins. Es wird erwartet, dass diese Forschung bestehende Studien zur Darstellung der Frauen in manche Medien ergänzen kann. Außerdem wird von dieser Forschung erwartet, dass das Wissen von Forschern und Lesern über die Darstellung der Frauen auf der Titelseite erweitern werden kann.

Die Theorie, die für die Analyse benutzt wird, ist die Theorie von Leeuwen und Kress. Im Wesentlichen erkennt das Rahmenwerk von Kress und van Leeuwen, dass ein Bild gleichzeitig drei Arten von metasemiotischen Aufgaben ausführt, um Bedeutung zu schaffen. Diese Aufgaben werden die gegenständliche Bedeutung, zwischenmenschliche Bedeutung und kompositorische Bedeutung genannt. Die Haupt-Coverline wird nach ihrer konnotativen und dennotativen Bedeutung analysiert.

Das Ziel dieser Forschung ist es, die Darstellung der Frauen auf der Titelseite zu analysieren. Diese Forschung ist eine qualitative Forschung mit der deskriptiven Methode. Die Datenquelle sind die 9 meistgewählten Titelseiten der Ausgabe „ohne Models“ der Brigitte Zeitschrift. Bei der Datenerhebung werden zuerst die Titelseiten sorgfältig gelesen. Alle Elemente im Verlauf des Hauptbild und Haupt-Coverline werden notiert. Bei der Analyse wird das Hauptbild, mit der Theorie von Kress und Leeuwen erforscht. Danach wird die Haupt-Coverline nach ihrer konnotativen Bedeutung analysiert. Zunächst wird das Ergebnis geschrieben und zusammengefasst.

Das Ergebnis der Forschung zeigt, dass die geschaffenen Schönheitsstandards von den Medien existieren und real sind. Brigittes Magazin in der Ausgabe ohne Modell hebt jedoch nicht nur dieses Element hervor, sondern auch die Rollen, die Frauen spielen. Diese Studie zeigt, dass Frauen derzeit eine breitere Rolle in der Gesellschaft spielen können.

KATA PENGANTAR

Segala puji dan syukur kehadirat Allah SWT atas berkat dan rahmat-Nya sehingga peneliti dapat menyelesaikan skripsi yang berjudul "Representasi Perempuan dalam cover majalah Brigitte edisi *ohne Models* " sebagai syarat untuk menyelesaikan Program Sarjana (S1) pada Program Studi Pendidikan Bahasa Jerman, Fakultas Bahasa dan Seni, Universitas Negeri Jakarta.

Peneliti menyadari bahwa penulisan ini tidak dapat terselesaikan tanpa adanya dukungan dari berbagai pihak baik moril maupun materil. Untuk itu pada kesempatan ini peneliti ingin menyampaikan ucapan terimakasih kepada Dra. Erna Triswantini, M.Pd. selaku dosen pembimbing yang telah bersedia meluangkan waktu untuk memberikan arahan dan motivasi selama penyusunan skripsi. Peneliti juga mengucapkan terima kasih kepada Dr. Ellychristina DH, M.Pd. selaku penasehat akademik yang telah memberikan pengarahan selama masa perkuliahan.

Peneliti juga berterima kasih kepada seluruh dosen Program Studi Pendidikan Bahasa Jerman atas ilmu dan bimbingan yang telah diberikan. Ucapan terima kasih tak lupa peneliti sampaikan kepada kedua orang tua dan dan adik-adik yang telah memberikan doa dan dukungan selama proses pembuatan skripsi. Kepada seluruh teman-teman Prodi Pendidikan Bahasa Jerman UNJ angkatan 2015 terima kasih peneliti ucapkan atas dukungan dan kebersamaan yang tak terlupakan. Demikian pula kepada semua pihak yang tidak dapat disebutkan satu persatu yang telah membantu memberikan dukungan.

Peneliti menyadari bahwa skripsi ini masih jauh dari sempurna. Untuk itu, peneliti mengharapkan segala bentuk kritik dan saran yang membangun. Semoga skripsi ini dapat bermanfaat bagi pembaca serta peneliti.

Jakarta, 16 Agustus 2021

I.H

DAFTAR ISI

ABSTRAK	ii
ZUSAMMENFASSUNG.....	vi
KATA PENGANTAR	viii
BAB I PENDAHULUAN.....	1
A.Latar Belakang Masalah	1
B. Fokus Penelitian	4
C. Perumusan Masalah	5
D. Manfaat Penelitian	5
BAB II KAJIAN TEORI.....	6
A.Deskripsi Teoritis.....	6
A.1. Representasi.....	6
A.2. Sampul Majalah.....	9
A.3. Penggambaran Perempuan di Majalah	12
A.4. Semiotika sosial visual	16
A.4.1 Makna representasi.....	18
A.4.1.1 Gambar Naratif.....	19
A.4.1.2 Gambar Konseptual	22
A.4.2 Makna Interaksi.....	23
A.4.3 Makna Komposisi	30
A.4.3.1 Information Value.....	30
A.4.3.2 Saliency.....	33
A.5. Semantik	35
B. Penelitian Relevan.....	38
C. Kerangka Berpikir	39
BAB III METODOLOGI PENELITIAN	42
A. Tujuan Penelitian.....	42
B. Lingkup Penelitian	42
C. Waktu dan Tempat Penelitian	42
D. Prosedur Penelitian.....	42
E. Teknik Pengumpulan Data	43
F. Teknik analisis data	43

G. Kriteria Analisis Data.....	45
BAB IV HASIL PENELITIAN.....	46
A. Deskripsi data.....	46
B. Analisis Data.....	48
B.1 Data 1	48
B.1.1 Deskripsi Unsur Tekstual dan Visual Sumber Data 1	49
B.1.2 Interpretasi Unsur Visual Sumber Data 1	49
B.1.2.1 Makna Representasi	49
B.1.2.2 Makna Interaksi	50
B.1.2.3 Makna Komposisi.....	52
B.1.2.3.1 Information Value.....	52
B.1.2.3.2 Saliience.....	52
B.1.3 Interpretasi Unsur Tekstual Sumber Data 1.....	53
B.1.3.1 Makna Konotasi	53
B.1.4 Representasi Perempuan Pada Sampul 1	54
B.2 Data 2	56
B.2.1 Deskripsi Unsur Tekstual dan Visual Sumber Data 2	57
B.2.2 Interpretasi Unsur Visual Sumber Data 2.....	57
B.2.2.1 Makna Representasi.....	57
B.2.2.2 Makna Interaksi	59
B.2.2.3 Makna Komposisi.....	60
B.2.2.3.1 Information Value	60
B.2.2.3.2 <i>Saliience</i>	61
B.2.3 Interpretasi Unsur Tekstual Sumber Data 2.....	61
B.2.3.1 Makna Konotatif.....	61
B.2.4 Representasi Perempuan pada sampul 2.....	63
B.3 Data 3	65
B.3.1 Deskripsi Unsur Visual dan Verbal Sumber Data 3	66
B.3.2 Interpretasi Unsur Visual Sumber Data 3.....	66
B.3.2.1 Makna Representasi.....	66
B.3.2.2 Makna Interaksi	68
B.3.2.3 Makna Komposisi.....	68
B.3.2.3.1 Information Value.....	68

B.3.2.3.2 Salience	69
B.3.3 Interpretasi Unsur Tekstual Sumber Data 3.....	69
B.3.3.1 Makna Konotasi	69
B.3.4 Representasi Perempuan pada Sampul 3	70
B.4 Data 4	72
B.4.1 Deskripsi Unsur Tekstual dan Visual Sumber Data 4	73
B.4.2 Interpretasi Unsur Visual Sumber Data 4.....	73
B.4.2.1 Makna Representasi.....	73
B.4.2.2 Makna Interaksi	74
B.4.2.3 Makna Komposisi.....	76
B.4.2.3.1 Information Value	76
B.4.2.3.2 Salience	76
B.4.3 Interpretasi Unsur Tekstual Sumber Data 4.....	77
B.4.3.1 Makna Konotasi	77
B.4.4 Representasi Perempuan Pada Sampul 4.....	77
B.5 Data 5	79
B.5.1 Deskripsi Unsur Visual dan Verbal Sumber Data 5	80
B.5.2 Interpretasi Unsur Visual Sumber Data 5.....	80
B.5.2.1 Makna Representasi	80
B.5.2.2 Makna Interaksi	82
B.5.2.3 Makna Komposisi.....	83
B.5.2.3.1 Information Value.....	83
B.5.2.3.2 Salience	83
B.5.3 Interpretasi Unsur Tekstual Sumber Data 5.....	84
B.5.3.1 Makna Konotasi	84
B.5.4 Representasi Perempuan pada Sampul 5	84
B.6 Data 6	87
B.6.1 Deskripsi Unsur Visual dan Verbal Sumber data 6	88
B.6.2 Interpretasi Unsur Visual Sumber Data 6.....	88
B.6.2.1 Makna Representasi	88
B.6.2.2 Makna Interaksi	90
B.6.2.3 Makna Komposisi.....	90
B.6.2.3.1 Information Value.....	90

B.6.2.3.2 Salience	91
B.6.3 Interpretasi Unsur Tekstual Sumber Data 6.....	91
B.6.3.1 Makna Konotasi	91
B.6.4 Representasi Perempuan Pada Sampul 6.....	92
B.6.4.1 Makna Representasi	92
B.7 Data 7	94
B.7.1 Deskripsi Unsur Visual dan Verbal Sumber Data 7	95
B.7.2 Interpretasi Unsur Visual Sumber Data 7	95
B.7.2.1 Makna Representasi	95
B.7.2.2 Makna Interaksi	96
B.7.2.3 Makna Komposisi.....	97
B.7.2.3.1 Information Value.....	97
B.7.2.3.2 Salience	98
B.7.3 Interpretasi Unsur tekstual Sumber Data 7	98
B.7.3.1 Makna Konotasi	98
B.7.4 Representasi Perempuan Pada Sampul 7.....	98
B.8 Data 8	100
B.8.1 Deskripsi Unsur Visual dan Verbal Sumber Data 8	101
B.8.2 Interpretasi Unsur Visual Sumber Data 8	101
B.8.2.1 Makna Representasi	101
B.8.2.2 Makna Interaksi	102
B.8.2.3 Makna Komposisi.....	103
B.8.2.3.1 Information Value.....	103
B.8.2.3.2 Salience	104
B.8.3 Interpretasi Unsur Tekstual Sumber Data 8.....	104
B.8.3.1 Makna Konotasi.....	104
B.8.4 Representasi Perempuan Pada Sampul 8.....	105
B. 9 Data 9.....	107
B.9.1 Deskripsi Unsur Tekstual dan Visual Sumber Data 9	108
B.9.2.1 Makna Representasi	108
B.9.2.2 Makna Interaksi	110
B.9.2.3 Makna Komposisi.....	111
B.9.2.3.1 Information Value.....	111

B.9.2.3.2 Saliience	112
B.9.3 Interpretasi Unsur tekstual Sumber Data 9	112
B.9.3.1 Makna Konotasi	112
B.9.4 Representasi Perempuan Pada Sampul 9	113
BAB V PENUTUP	116
A. Kesimpulan	116
B. Implikasi	118
C. Saran	118
DAFTAR PUSTAKA	120

DAFTAR GAMBAR

Gambar 2.1 Contoh Sampul Majalah Cosmopolitan	9
Gambar 2.2 Contoh Sampul Majalah.....	20
Gambar 2.3 Ilustrasi Pada Website http://www.thebreastcancersite.com/cgi bin/WebObjects /CTDSites	22
Gambar 2.4 Recruitment poster (Alfred Leete, 1914) (Imperial War Museum) ..	24
Gambar 2.5 Ilustrasi Dari Website http://www.mgh.org/telehealth/vision.html ..	25
Gambar 2.6 Ilustrasi Dari Website http://www.stand.org	27
Gambar 2.7 Ilustrasi Dari Website APMA (American Podiatric Medical Association)	32
Gambar 4.1 Sampul 1.....	48
Gambar 4.2 Sampul 2.....	56
Gambar 4.3 Gaya Rambut Populer 2010 Majalah Cosmopolitan.....	59
Gambar 4.4 Sampul 3.....	65
Gambar 4.5 Sampul 4.....	72
Gambar 4.6 Sampul 5.....	79
Gambar 4.7 Sampul 6.....	87
Gambar 4.8 Sampul 7.....	94
Gambar 4.9 Sampul 8.....	100
Gambar 4.10 Sampul 9.....	107

DAFTAR TABEL

Table 1 Ringkasan Proses Analisis Makna Representasi	18
Table 2 Ringkasan Proses Analisis Makna Interaksi.....	29
Table 3 Ringkasan Proses Analisis Makna Komposisi	34